

Ν' ανθίσει ένα χαμόγελο στην έρημο του
όλεθρου και της απελπισίας – του Δημήτρη
Κρανιώτη

«Η έρημος εξαπλώνεται»
Φ. Νίτσε, *Τάδε έφη Ζαρατούστρας*

Γιατί συμβαίνουν όσα συμβαίνουν αυτή την εποχή και δη σ' αυτούς τους δυσοίωνους καιρούς που διανύουμε;

Είναι επείγον να προσπαθήσουμε να εξιχνιάσουμε μερικούς καίριους κι επίκαιρους προβληματισμούς της εποχής μας, καθώς και να διαυγάσουμε –τόσο με τον οίστρο και τον ρυθμό της ποίησης, όσο και με την ποίηση του στοχαστικού λόγου– μερικές θεμελιώδεις ερωτήσεις. Να αναστοχαστούμε δηλαδή, με άλματα λοξά, με τα σείστρα της φαντασίας και το *τάνταλο τάλαντο του λόγου** το μεγαλείο και τη μηδαμινότητα της ανθρώπινης ζωής. Να αναλογιστούμε με άλλα λόγια, εκ νέου και εκ βάθρων, την αδήριτη τραγικότητα της μοίρας του ανθρώπου, στον βαθμό που οι άνθρωποι αδυνατούν να γνωρίζουν πού βρίσκεται το «καλό» και πού το «κακό».

Τι εννοούμε όταν λέμε Λόγος, Χρόνος, Φύσις, Πίστις, Αλήθεια, Ποίησης;

Τι ορίζει και ποιους αχανείς ορίζοντες ανοίγει ο Πόθος, ό Έρως, η Ηδονή;

Πώς βιώνουμε το σώμα μας και πώς διαπραγματευόμαστε την πιο ανθρώπινη και πρόδηλη διάσταση της ζωής μας, τη θνητότητά μας;

Τι είδους σχέση ιδρύει και καθιερώνει ο άνθρωπος με την εκάστοτε θεσμισμένη κοινωνία;

Είμαστε ελεύθεροι;

Τι σημαίνει πρόοδος, εξέλιξη, ελπίδα, αναμονή, δημιουργία;

Μνημονεύω εδώ, εν παρενθέσει, ότι το 1933 το σλόγκαν της διεθνούς εκθέσεως του Σικάγου με τον τίτλο «Ένας αιώνας προόδου» ήταν: *Η επιστήμη ανακαλύπτει, η βιομηχανία εφαρμόζει, ο άνθρωπος συμμορφώνεται.*

Μαύρη μαγεία, ποικίλες μορφές φαντασμάτων πολιορκούν και μονοπωλούν από καιρό τον πλανήτη και τις κοινωνίες μας.

Γιατί η Τέχνη σήμερα αγνοεί ή μισεί το «Ωραίον», γιατί έχει εκφυλιστεί σε μια σοβαροφανή κιτς αισθητική του ασήμαντου και απαράδεκτου κι έχει εκπέσει σε μία κερδοφόρα βιομηχανία ενός ξεθωριασμένου ή ανύπαρκτου πολιτισμού;

Γιατί η παιδεία αντί να μορφώνει και δημιουργεί ήθος και ύφος μωραίνει με τις περιττές και άχρηστες πληροφορίες που απλόχερα το υπουργείο «Παιδείας» σκορπίζει δωρεάν και ασύνετα; Μια παιδεία σαν μία επιχείρηση συνωμοσίας οργανωμένη από ενήλικες ενάντια στα άδολα και αθώα ανήλικα παιδιά.

Ποιο είναι στον 21ον αιώνα το πολιτισμικό, φιλοσοφικό, μεταφυσικό, θεολογικό, υπόβαθρο που διαφεντεύει και διαμορφώνει παγκοσμίως την πλειονότητα των ανθρώπων, καθιστώντας τους –παρά την ψευδαίσθηση μιας οικονομικής ανάπτυξης κι ευημερίας– δέσμιους της παγκόσμιας πολεμόχαρης θρησκείας της Προόδου, δέσμιους της κυβερνοκατασκοπείας του Διαδικτύου, της αλγοριθμικής τεχνολογίας του, της τρομοκρατίας του και της καθολικής αστυνόμευσής του μέσω της πνευματικής νεκρώσεως που επιφέρει η μηδενιστική «Κυβερνητική» επιστήμη.

Αν μελετήσουμε προσεκτικά τον μύθο του Γύγη που αναφέρει ο Πλάτων στην *Πολιτεία* (358b-360d) κι ανατρέξουμε, μεταξύ άλλων, στο κείμενο τοῦ 1942/43 *A logical calculus of the ideas immanent in the nervous system* των πρώτων θεωρητικών της τεχνητής νοημοσύνης στις Η.Π.Α Warren McCulloch και Walter F. Pitts, καθώς και στον κύκλο των διαλέξεων του Macy 1946-1953, ίσως τότε αντιληφθούμε περί τίνος πρόκειται... την άρρηκτη δηλαδή σχέση ουσίας μεταξύ της επιστήμης, της μαγείας και των πάσης φύσεως μηχανορραφιών ενός δαιμονισμένου, παρά φύσιν, αδιάφορου, ουδέτερου και ισοπεδωμένου κόσμου που βρίθει από χειραγωγούμενες και απονεκρωμένες μαριονέτες, απ'όπου ένα φρενήρες μίσος αναβλύζει και διαρέει αστείρευτα· ένας κόσμος με άλλα λόγια απόκοσμος, βυθισμένος σε λήθαργο, ετερόνομος, ετερόφωτος κι ανέραστος, όπου οι κοινωνικές σχέσεις δεν διαθέτουν πλέον τίποτε το ανθρώπινο και δημιουργικό.

Μόνον άνθρωποι ελεύθεροι να υπακούουν.

Στην ερώτηση του Καντ: *Τι μου επιτρέπεται να ελπίζω*, υπάρχει μία σαφής ελληνική απάντηση όπως με τη γνωστή του διαύγεια και ενάργεια έχει επισημάνει ο Κορνήλιος Καστοριάδης: Τίποτε.

Για να καλύψει άλλωστε αυτό το Τίποτε και να καταστήσει την ανθρώπινη ζωή βιώσιμη και ανεκτή, ο Τιτάνας Προμηθέας χάρισε στους θνητούς τυφλές ελπίδες έτσι ώστε η γνώση του θανάτου να καταστεί διαχειρίσιμη και υποφερτή. Οι τυφλές αυτές ελπίδες δεν παραπέμπουν όμως σε κάποια αιωνιότητα ούτε προϋποθέτουν πως ο άνθρωπος είναι κατ' ουσίαν «καλός».

Αμφισβητώντας την πίστη σε μια ζωή μετά θάνατον και σ' έναν εύσπλαχνο, παντοδύναμο, παντογνώστη και αιώνιο θεό, το ελληνικό δαιμόνιο επέτρεψε στον άνθρωπο να είναι ελεύθερος να σκέφτεται, να πράττει, να δημιουργεί και να μορφώνει τον εαυτό του και την κοινωνία του εντός του κόσμου.

Στον απόηχο όλων αυτών ο Γιάννης Τσαρούχης έγραφε πως Έλλην είναι κάθε άνθρωπος που εμπιστεύεται τις επιθυμίες του, που έχει το κουράγιο να βλέπει με τα δικά του και μόνον μάτια και που, τέλος, καλλιεργεί εντός του τον έρωτα.

Τι άλλο να είναι η Ποίηση παρά αυτή η δύναμη, η ορμή, ο έρωτας που ακροβατώντας ιχνηλατεί και μορφώνει την Άβυσσο για να υποδεχτεί το άδηλο και άγνωστο φως της ετερότητας; Μήπως το φως δεν είναι τίποτε άλλο παρά η συσπείρωση του σκότους στον πυρήνα του μυστηρίου;

Ποίηση δεν είναι, εν κατακλείδι, ο Έρωτας που μπορεί να γεννήσει και να υποδεχτεί το θαύμα που ονομάζεται πραγματικότητα;

Οι καιροί δυστυχώς δεν προσφέρονται, κατά πώς φαίνεται, σ' έναν εύφορο και δημιουργικό διάλογο. Ο Νίτσε στο βιβλίο του *Το λυκόφως των ειδώλων* έγραφε πως αυτό το μικρο βιβλίο ήταν μία εκρηκτική κήρυξη πολέμου· ήδη από το 1888.

Κι ως θυμηθοῦμε, τελειώνοντας, μία καβαλιστική ρήση που άρεσε και ταίριαζε στον προσφιλή Μίλαν Κουντέρα: *Οι άνθρωποι σκέφτονται και ο θεός γελάει*.

[*Το τάνταλο τάλαντο του λόγου, τελευταία ποιητική σύνθεση του Δημήτρη Κρανιώτη, κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Περισπωμένη τον Οκτώβριο τοῦ 2023.]

Πρώτη δημοσίευση στο δέκατο έκτο τεύχος του ηλεκτρονικού περιοδικού *Φρέαρ*, Οκτώβριος 2025.